

PRAVILNIK

O PROGRAMU OPŠTE I UMETNIČKE MATURE

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 11/2017)

PROGRAM OPŠTE I UMETNIČKE MATURE

Cilj programa opšte i umetničke mature

Jezik polaganja opšte i umetničke mature

OPŠTA MATURA

Cilj opšte mature

Pravo na polaganje opšte mature

Sadržaj opšte mature

Struktura opšte mature

Sadržaj i struktura testova

Način polaganja opšte mature

UMETNIČKA MATURA - str. 4.

Cilj umetničke mature

Pravo na polaganje umetničke mature

Sadržaj umetničke mature

Struktura umetničke mature

Sadržaj i struktura testova i ispita

Muzičko obrazovanje - str. 5.

Baletsko obrazovanje

Obrazovanje iz oblasti likovnih umetnosti i dizajna

Način polaganja umetničke mature – str. 12.

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se Program opšte i umetničke mature.

Program iz stava 1. ovog člana odštampan je u prilogu ovog pravilnika i čini njegov sastavni deo.

Član 2

Učenici koji završe četvorogodišnje opšte srednje obrazovanje i vaspitanje i srednje umetničko obrazovanje i vaspitanje polagaće opštu i umetničku maturu po programu koji je utvrđen ovim pravilnikom počev od školske 2020/2021. godine.

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije - Prosvetnom glasniku".

PROGRAM OPŠTE I UMETNIČKE MATURE

Cilj programa opšte i umetničke mature

Cilj donošenja programa opšte i umetničke mature je da pripremi učenika, školu i ostale učesnike u ovom procesu za sprovođenje i polaganje ispita opšte i umetničke mature.

Jezik polaganja opšte i umetničke mature

Jezik polaganja opšte i umetničke mature je jezik na kome je učenik sticao opšte srednje ili umetničko obrazovanje i vaspitanje. Učenici koji su opšte srednje obrazovanje i vaspitanje sticali na srpskom i stranom jeziku tj. dvojezično polažu opštu maturu na srpskom jeziku.

Učenik koji je obrazovanje i vaspitanje sticao na jeziku nacionalne manjine može izabrati da opštu i umetničku maturu, u celini ili njen deo, polaže na srpskom jeziku.

OPŠTA MATURA

Cilj opšte mature

Cilj opšte mature je da se provere postignuća učenika, odnosno stepen usvojenosti i razvijenosti znanja i umenja, tj. kompetencije učenika na kraju opšteg srednjeg obrazovanja i vaspitanja i utvrdi spremnost učenika za dalji nastavak obrazovanja na visokoškolskoj ustanovi.

Pravo na polaganje opšte mature

Opštu maturu polažu učenici koji su završili četvrti razred opšteg srednjeg obrazovanja i vaspitanja, odnosno gimnaziju.

Učenici koji su završili četvrti razred srednjeg stručnog odnosno umetničkog obrazovanja i vaspitanja imaju pravo da polažu opštu maturu, odnosno njen deo, u skladu sa zakonom.

Učenici sa smetnjama u razvoju i invaliditetom polažu opštu maturu u skladu sa njihovim motoričkim i čulnim mogućnostima, odnosno uslovima koje zahteva određena vrsta invaliditeta, u skladu sa zakonom.

Sadržaj opšte mature

Sadržaj opšte mature mogu da čine ispiti iz nastavnih predmeta za koje su definisani i usvojeni opšti standardi postignuća za kraj opšteg srednjeg i srednjeg stručnog obrazovanja u delu opšteobrazovnih predmeta.

Listu opšteobrazovnih nastavnih predmeta čine: Srpski jezik i književnost/Maternji jezik i književnost, Strani jezik, Matematika, Fizika, Hemija, Biologija, Geografija, Istorija i Srpski kao nematernji jezik.

Struktura opšte mature

Opštu maturu čine ispiti iz obaveznog i izbornog dela.

Obavezni deo opšte mature je obavezan za sve učenike.

Obavezni deo opšte mature čine tri (3) ispita iz sledećih nastavnih predmeta:

- Srpski jezik i književnost, odnosno Maternji jezik i književnost;
- Matematika;
- Nastavni predmet po izboru.

Srpski jezik i književnost, odnosno Maternji jezik i književnost, u obavezi su da polažu svi učenici.

Matematiku su u obavezi da polažu svi učenici koji su ovaj nastavni predmet učili više od dve godine opšteg srednjeg obrazovanja i vaspitanja. Učenici koji su učili Matematiku do dve godine biraju neki drugi predmet sa Liste opšteobrazovnih nastavnih predmeta, što uključuje i mogućnost izbora Matematike.

Nastavni predmet po izboru je predmet koji učenik obavezno mora da izabere sa Liste opšteobrazovnih nastavnih predmeta.

U obaveznom delu opšte mature učenik polaže tri različita nastavna predmeta. Dakle, nastavni predmet po izboru ne može da bude Srpski jezik i književnost/Maternji jezik i književnost i Matematika (odnosi se samo na učenike koji su Matematiku učili više od dve godine), tj. nastavni predmet koji je učenik izabrao umesto Matematike.

Srpski kao nematernji jezik mogu da izaberu samo učenici koji su obrazovanje i vaspitanje sticali na jednom od jezika nacionalnih manjina.

Izborni deo je deo za koji učenik može da se opredeli u zavisnosti od zahteva visokoškolske ustanove na kojoj planira da nastavi obrazovanje. Ukoliko se učenik u predviđenom roku opredeli za polaganje izbornog dela opšte mature, ovaj deo ispita postaje obavezan za tog učenika. Učenik može da odustane od polaganja ovog dela u roku koji je propisan školskim kalendarom za srednje škole za polaganje opšte mature.

U izbornom delu učenik može da bira nastavne predmete sa Liste opšteobrazovnih nastavnih predmeta i to bira samo one predmete koje nije polagao u okviru obaveznog dela.

Broj izbornih predmeta, koje učenik bira, nije ograničen.

Izborni deo opšte mature polažu učenici na osnovu sopstvenog izbora.

Sadržaj i struktura testova

Obavezne i izabrane nastavne predmete u okviru obaveznog i izbornog dela opšte mature učenik polaže pisanim putem, rešavanjem testova.

Testovi su zasnovani na utvrđenoj listi opštih standarda postignuća za kraj opšteg srednjeg i srednjeg stručnog obrazovanja u delu opšteobrazovnih predmeta i njima se ispituju znanja i umenja učenika na kraju opšteg srednjeg obrazovanja i vaspitanja, odnosno stepen razvijenosti predmetne i međupredmetnih kompetencija sa tri nivoa obrazovnih standarda.

Test sadrži 40 zadataka od kojih je 10 zadataka sa osnovnog nivoa, 20 zadataka sa srednjeg nivoa i 10 zadataka sa naprednog nivoa. Zadaci nose različiti broj bodova u odnosu na nivo zadatka. Maksimalno vreme polaganja testa je 240 minuta.

Način polaganja opšte mature

Opšta matura polaže se na celoj teritoriji Republike Srbije u isto vreme i plan polaganja je utvrđen školskim kalendarom za srednje škole. Plan polaganja opšte mature podrazumeva dva redovna ispitna roka: junski i avgustovski. Učenici koji ne polože opštu maturu u redovnom roku polažu u sledećem ispitnom roku u skladu sa propisanim kalendarom.

Opšta matura, u obaveznom i izbornom delu, polaže se pisanim putem, rešavanjem testova.

Svaki učenik je u obavezi da u kalendarom propisanom roku podnese prijavu školi za polaganje opšte mature. Prijava sadrži spisak nastavnih predmeta iz obaveznog dela opšte mature i spisak nastavnog/-ih predmeta izbornog dela opšte mature.

Učenik ima pravo da odustane od izbornog dela opšte mature u roku koji je propisan kalendarom.

Učenik je položio opštu maturu kada položi sve ispite iz obaveznog dela.

Svake školske godine određuje se minimalan broj bodova za svaki predmet pojedinačno koji je potreban da bi učenik položio taj predmet.

Nakon položenih svih ispita učeniku se izdaje javna isprava o položenoj opštoj maturi koja sadrži: nazive nastavnih predmeta iz obaveznog kao i izbornog dela, ocene i ostvareni procenat/broj poena za svaki nastavni predmet i procenat rešenosti zadataka za svaki nivo standarda.

Učenik sa položenom opštom maturom može da se upiše na visokoškolsku ustanovu pod uslovima koje ta ustanova propisuje, odnosno u skladu sa zakonom.

UMETNIČKA MATURA

Cilj umetničke mature

Cilj umetničke mature je da se putem ispita iz različitih opšteobrazovnih nastavnih predmeta i ispitom iz umetničkog nastavnog predmeta provere postignuća učenika na kraju četvorogodišnjeg umetničkog srednjeg obrazovanja i vaspitanja, a radi utvrđivanja spremnosti za obavljanje poslova i zanimanja obuhvaćenih određenim obrazovnim profilom ili za dalji nastavak obrazovanja na visokoškolskoj ustanovi.

Pravo na polaganje umetničke mature

Umetničku maturu polažu učenici koji su završili četvrti razred srednjeg umetničkog obrazovanja i vaspitanja, odnosno srednju umetničku školu.

Učenici sa smetnjama u razvoju i invaliditetom polažu umetničku maturu u skladu sa njihovim motoričkim i čulnim mogućnostima, odnosno uslovima koje zahteva određena vrsta invaliditeta, u skladu sa zakonom.

Sadržaj umetničke mature

Sadržaj umetničke mature čine ispiti sa Liste opšteobrazovnih predmeta, kao i kod opšte mature, i ispit iz umetničkog nastavnog predmeta.

Umetnički nastavni predmeti su oni predmeti koji su utvrđeni nastavnim planom i programom/planom i programom nastave i učenja, a osnov za polaganje su sadržaji nastavnog programa datog predmeta.

Struktura umetničke mature

Umetničku maturu čini obavezni i izborni deo.

Obavezni deo mature je obavezan za sve učenike.

Obavezni deo umetničke mature čine tri (3) ispita iz sledećih nastavnih predmeta:

- Srpski jezik i književnost, odnosno Maternji jezik i književnost;
- Nastavni predmet po izboru;
- Umetnički nastavni predmet.

Srpski jezik i književnost, odnosno Maternji jezik i književnost u obavezi su da polažu svi učenici.

Nastavni predmet po izboru je predmet koji učenik obavezno mora da izabere sa Liste opšteobrazovnih nastavnih predmeta.

Umetnički nastavni predmet učenik polaže u zavisnosti od vrste srednjeg umetničkog obrazovanja.

U obaveznom delu umetničke mature učenik polaže tri različita nastavna predmeta.

Srpski kao maternji jezik mogu da izaberu samo učenici koji su obrazovanje i vaspitanje sticali na jednom od jezika nacionalnih manjina.

Izborni deo umetničke mature istovetan je sa izbornim delom opšte mature.

Sadržaj i struktura testova i ispita

Učenik koji je završio srednje umetničko obrazovanje i vaspitanje u obaveznom i izbornom delu umetničke mature polaže ispite iz opšteobrazovnih nastavnih predmeta istog sadržaja i strukture testova kao i učenik opšteg srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Umetnički nastavni predmet učenik polaže u zavisnosti od vrste srednjeg umetničkog obrazovanja i to:

Muzičko obrazovanje

Učenik koji je završio muzičko obrazovanje polaže umetnički nastavni predmet u zavisnosti od obrazovnog profila:

Muzički izvođač klasične muzike

- Violina (dve etide sa različitom problematikom; dva stava iz partite ili sonate J. S. Baha za violinu solo; koncert - ceo; virtuoзни komad i jedno delo domaćeg autora); ispitni program se izvodi napamet.
- Viola (dve etide različitog karaktera - jedna, po mogućstvu, u dvozvucima; J. S. Bah - dva stava iz sonate ili partite; koncert - sva tri stava; dva primera iz orkestarske literature; komad uz pratnju klavira - prvenstveno jugoslovenskih ili domaćih autora); ispitni program se izvodi napamet.
- Violončelo (dve etide; virtuoзни komad; kompozicija iz XX veka - po mogućstvu domaćeg kompozitora; dva stava iz Bahove svite broj 3 - obavezno preludijum; ceo koncert); ispitni program se izvodi napamet.
- Kontrabas (jedna koncertna etida; dva stava svite; jedan komad sa klavirom; jedan koncert - ceo); ispitni program se izvodi napamet.
- Gitara (jedna koncertna etida; sonata; dva stava Baha; kompozicija domaćeg autora; komad) ili (jedna koncertna etida; prvi stav sonate; cela Bahova svita ili kompozicija koja po dužini može biti ekvivalent sviti; kompozicija domaćeg autora; komad); ispitni program se izvodi napamet.
- Tambura e prim (e prim: jedna koncertna etida; jedan komad ili narodna pesma - igra; jedno delo velike forme - koncert; e basprim: jedan komad ili pesma - igra;

A basprim: jedan komad ili pesma - igra; kontra: jedan komad ili pesma - igra - u ulozi korepetitora; čelo: 1. jedan komad ili pesma - igra; bas: dve orkestarske deonice - karakteristična mesta; ispitni program za e prim se svira napamet i uz klavirsku pratnju, a za ostale instrumente iz nota; klavirska pratnja je poželjna, ali nije obavezna.

Tambura a basprim (a basprim: jedna koncertna etida; jedan komad ili narodna pesma - igra; jedno delo velike forme - koncert; e prim: jedan komad ili pesma - igra;

E basprim: jedan komad ili pesma - igra; kontra: jedan komad ili pesma - igra; čelo: jedan komad ili pesma - igra); bas (dve orkestarske deonice - karakteristična mesta); ispitni program za a basprim se svira napamet i uz instrumentalnu pratnju, a za ostale instrumente iz nota; klavirska pratnja je poželjna, ali nije obavezna.

- Mandolina (dve etide sa različitom problematikom; koncert - ceo; virtuoзни komad; jedno delo domaćeg autora); ispitni program se izvodi napamet.
- Harfa (jedna teža etida; jedna kompozicija po izboru; sonata ili koncert po izboru; jedna kompozicija za izvođenje iz strane literature; jedna kompozicija za izvođenje iz domaće literature); ispitni program se izvodi napamet.
- Klavir (jedna koncertna etida; jedan preludijum i fuga; jedna sonata; jedno romantično delo; jedno delo autora XX veka; jedno delo jugoslovenskog autora); ispitni program se izvodi napamet.

Na ispitu moraju biti zastupljeni svi stilovi. Ukoliko se ne svira klasična sonata, već sonata iz perioda romantizma ili XX veka, klasični period mora biti zastupljen nekim drugim delom (npr. varijacije, fantazija, rondo i sl.).

- Orgulje (dve kompozicije starih majstora; dve koralne obrade J. S. Baha; preludijum i fuga J. S. Baha; jedna velika ili dve manje kompozicije XIX ili XX veka; jedna kompozicija savremenog autora); ispitni program se svira iz nota.
- Harmonika (jedna koncertna etida; jedna polifona kompozicija; jedna ciklična kompozicija; dve kompozicije, po izboru, različitog karaktera); poželjno je da najmanje dve kompozicije budu originalno pisane za harmoniku; ispitni program se izvodi napamet.
- Flauta (jedna etida virtuoznog karaktera; komad virtuoznog karaktera; koncert); ispitni program se izvodi napamet.
- Pikolo flauta (dva komada uz pratnju klavira; jedna sonata ili koncert uz pratnju klavira; dva sola iz orkestarske literature).
- Oboa (jedna etida, kompozicija virtuoznog karaktera; delo jugoslovenskog ili slovenskog autora; koncert I, II, III stav); ispitni program se izvodi napamet.
- Engleski rog (jedna etida, jedna sonata ili koncert).
- Klarinet (jedna etida, jedan koncert, jedno virtuožno delo - kompozicija jugoslovenskog ili slovenskog autora).
- Saksofon (jedna etida; koncert I, II, III stav - izvodi se napamet, kompozicija virtuoznog karaktera; kompozicija jugoslovenskog ili slovenskog autora).
- Fagot (jedna etida; koncert I, II, III stav - izvodi se napamet, kompozicija virtuoznog karaktera; delo jugoslovenskog ili slovenskog autora).
- Truba (jedna etida cikličnog karaktera; koncert - najmanje trostavačni; komad virtuoznog karaktera; kompozicija jugoslovenskog ili slovenskog autora; Kranjčević-Tošić: Orkestarske studije); jedna od navedenih kompozicija izvodi se napamet.
- Tromblon (jedna etida koncertnog karaktera; koncert sva tri stava - izvodi se napamet; kompozicija virtuoznog karaktera; delo jugoslovenskog ili slovenskog kompozitora).
- Horna (jedna etida; jedna kompozicija virtuoznog karaktera; kompozicija jugoslovenskog ili slovenskog autora; koncert I, II i III stav); koncert se svira napamet.

- Tuba (jedna etida heterogenog značaja, jedna kompozicija - komad sa klavirskom pratnjom; koncert ili druga ciklična kompozicija sa klavirskom ili orkestarskom pratnjom).

- Udaraljke (doboš: solo kompozicija; kompozicija uz pratnju klavira koja može biti sastavni deo svite ili koncerta; timpani: solo kompozicija, kompozicija uz pratnju klavira koja može biti sastavni deo svite ili koncerta; melodijske udaraljke (vibrafon, skilofon, marimba): dve solo kompozicije, dve kompozicije uz pratnju klavira (komad, svita, sonata ili koncert)); ispitni program se svira za doboš i timpane iz nota, a za vibrafon, ksilofon i marimbu napamet.

- Cimbalo (dve etide različitih tehničkih zahteva; jedna polifona kompozicija; dve koncertne kompozicije različitog karaktera; jedna narodna pesma - samostalan rad; koncert za cimbalo i kamerni sastav); ispitni program se izvodi napamet.

- Citra (austrijska citra: jedna etida, jedna sonata; jedan preludijum; jedna kompozicija po slobodnom izboru; jedna kompozicija domaćeg autora; mađarska citra: dve narodne pesme; dve narodne igre); ispitni program se izvodi napamet.

Solo pevanje (jedna arija iz oratorijuma, mise ili kantate, jedna arija starog majstora, jedna pesma autora XIX veka; jedna pesma autora XX veka; dve operne arije različitih epoha; jedna pesma jugoslovenskog ili domaćeg autora; jedna pesma slovenskog autora); ispitni program se izvodi napamet.

Muzički izvođač džez muzike

- Kontrabas (jedna skala; bluz - tema, pratnja, improvizacija, tema - u brzom tempu; jedan džez standard - pratnja, improvizacija, tema; improvizacija na zadatu temu; neki paterni za pratnju iz drugog muzičkog žanra).

- Bas gitara (analiza i izvođenje dva standarda iz programa; prima vista izvođenje dva složenija aranžmana u školskom orkestru).

- Gitara (izvođenje tri kompozicije - po izboru učenika - u malom sastavu).

- Klavir (akordske progresije do 13; bluz - tema, pratnja, improvizacija sa progresijama; jedan džez standard - tema, improvizacija, pratnja; neki paterni za pratnju iz drugog muzičkog žanra).

- Klavijature i sintisajzer (Blues 12; balada; standard tempo Medium to up; jedna modernija džez kompozicija; jedna pop ili rok komercijalna kompozicija).

- Saksofon i klarinet (jedna etida iz odgovarajućeg udžbenika; balada, bluz i jedan standard sa improvizacijom uz pratnju malog ansambla).

- Truba (jedna skala obrazac; transkripcija džez sola nekog trubača; molski bluz; balada - vlastita kompozicija; rhytmnchanges (po mogućstvu u bržem tempu)); obavezno uz pratnju ritam sekcije.

- Tromblon (jedan džez obrazac u više tonaliteta; improvizacija nekog velikana džeza; balada; jedan standard, sa improvizacijom - uz pratnju ritam sekcije).

- Džez bubnjevi (etida za doboš; etida za komplet bubnjeva različitog karaktera; sviranje u ansamblu).

- Pevanje (jedna kompozicija domaćeg autora; dve swing numere - sa malim sastavom ili big-bendom; jedna džez balada; jedna bluz numera; jedna bosanova; jedna višeglasna numera koju je izaranžirao sam učenik); ispitni program se izvodi napamet uz instrumentalnu pratnju.

Muzički saradnik teoretičar

- Solfeđo (jednoglasni i dvoglasni diktat, zapisivanje narodne pesme sa tekstom prema pevanju nastavnika; parlato - iz okvira gradiva iz ritma; melodijska etida za pevanje sa lista).

- Harmonija (pisani deo ispita: harmonizacija zadatog soprana; harmonizacija obeleženog basa; usmeni deo ispita: tri pitanja iz gradiva harmonije; sviranje jedne modulacije na klaviru).

Muzički izvođač tradicionalne muzike

- Tradicionalno sviranje (tri izvorne melodije na fruli; tri izvorne melodije na dvojnicama; četiri izvorne melodije na gajdama - dve na dvoglasnim i dve na troglasnim; dve epske pesme uz gusle; dve izvorne melodije na tamburi samici i pisani deo ispita iz Etnomuzikologije).

- Tradicionalno pevanje (dve solističke pesme; tri dvoglasne pesme starijeg sloja, od toga dve sa paralelnim sekundama i jedna sa podizanjem intonacije; dve dvoglasne pesme novijeg sloja; dva dvoglasna hibridna oblika između starijeg i novijeg pevanja i pisani deo ispita iz Etnomuzikologije).

Muzički izvođač crkvene muzike

- Crkveno pojanje sa tipikom (pevanje napamet osnovnih melodijskih obrazaca i primenjivanje iste melodije na drugi tekst; zapisivanje muzičkog diktata (crkvene pesme sa tekstom) uz analizu napeva i "glasa" (iz osmoglasnika).

Muzički izvođač rane muzike

- Krumhorn, kornamuza, šalmaj, pomer, dulcijan, ranket, raušhajf, gemshorn, kornet, segbat, rebeka, fidel, viela, viola da gamba (deset kompozicija u različitim kombinacijama instrumentarija srednjeg veka i renesanse; u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): "La Fontegara").

- Lauta i srodni instrumenti (tri kompozicije za solo izvođenje - po mogućstvu jedna na baroknoj lauti; tri kompozicije za izvođenje u manjem sastavu).

- Renesansne (male) harfe (dve etide različitog karaktera; ciklična forma - sonatina, koncert - ili tema s varijacijama; dve kompozicije za izvođenje); ispitni program se izvodi napamet.

- Čembalo (jedno delo iz perioda renesanse; jedno delo iz XVII veka; odabrano delo francuske škole; jedan delo J. S. Baha ili G. F. Hendla; dve sonate D. Skarlatija ili A. Solera; odabrano predklasično delo).

- Orgulje (dve kompozicije različitih škola iz perioda XVII veka ili pre (Đ. Freskobaldi, J. P. Svelink, D. Bukstehude i sl.); dve kompozicije perioda XVIII veka od kojih je jedna obavezno od Johana Sebastijana Baha; jedna kompozicija pretklasičnog odnosno klasičnog perioda (G. F. Telemann, V. A. Mocart, J. Hajdn, M. Hajdn i sl.); jedna slobodna obrada/protestantskog/koralna na zadati kantsufirmus).

- Blok flaute (tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe; tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata srednjeg veka i renesanse uz kombinacije i sa jednim ili više pevača; u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): "La Fontegara").

- Traverzo flaute (tri kompozicije solo ili uz pratnju čembala, laute ili harfe; tri kompozicije za trio, kvartet ili kvintet sastavljen od različitih kombinacija duvačkih, gudačkih i žičanih instrumenata srednjeg veka i renesanse uz kombinacije i sa jednim ili više pevača; u svim razredima u sviranju instrumenata kojima su poverene vodeće deonice koristiti modele za ukrašavanje iz zbirke S. Ganazi (1535): "La Fontegara").

- Pevanje (jedna kompozicija iz perioda renesanse; jedna kompozicija iz perioda baroka po izboru; jedna operna arija; jedna arija iz oratorijuma).

Dizajner zvuka

Tehnologija zvučno-muzičkog procesa savremena "midi" kompozicija i produkcija (samostalno, autorsko delo u trajanju 4-6 minuta koje mora imati originalnu ideju i autorski pečat. Ono takođe mora biti, od strane učenika, samostalno realizovano, odsvirano, programirano, snimljeno, maksimalno i producirano. Delo mora biti osmišljeno kao radiofonsko, elektronsko, konkretno ili multimedijalno, a zapisano klasičnom ili nekom drugom notacijom, grafički projektovano).

Baletsko obrazovanje

Učenik koji je završio baletsko obrazovanje polaže umetnički nastavni predmet u zavisnosti od obrazovnog profila:

Igrač klasičnog baleta

Exercices na sredini sale (1. Renversé en écartée en dedans; 2. Grandes pirouettes endehors à la seconde sa poskocima petits temps sautés (muški razred); 3. Tours en dehors et en dedans u velikim pozama sa po dva okreta jedan za drugim; 4. Tours chaînés po krugu (individualno)).

Allegro (1. Grande sissonne soubresaut; 2. Pas jeté entrelacé (perekidnoje jeté) po krugu (fakultativno); 3. Saut de basque po krugu; 4. Grand pas jeté en tournant na face et croisé sa pripreme tombé-coupé napred i nazad; 5. Pas jeté par terre et pas jeté en l'air en tournant na l'arabesque po krugu).

Muški razred (1. Grande sissonne ouverte battue u svim pozama; 2. Grand fouetté cabriole et battu; 3. Grand pas jeté en tournant po krugu (individualno); 4. Dve do tri varijacije ili delovi varijacija i kode iz poznatog klasičnog repertoara po izboru pedagoga: Čajkovski - "Labudovo jezero" - varijacija princa III čin; Čajkovski - "Uspavana lepotica" - varijacija Pasdedeux - III čin; Adam - "Žizela" - varijacija Alberta - II čin; Glazunov - "Rajmonda" - varijacija iz II čina i varijacije četiri kavaljera II čin; Čajkovski - "Krcko Oraščić" - varijacija II čin; Minkus - "Don Kihot" - varijacije iz I i III čina; Adam - "Korsar" - varijacija - Veliki Pasdedeux; Šopen - "Silfide" - Mazurka i drugi baleti).

Exercices na prstima (1. Grand fouetté en tournant en dehors et en dedans iz poze u pozu na 90 stepeni (jedno za drugim); 2. Tours en dehors et en dedans u velikim pozama iz svih priprema (dva okreta); 3. Različite kombinacije pirouettes en tours en dehors et en dedans po dijagonali i po krugu; 4. Tours fouettés na 45 stepeni (16-32, individualno); 5. Pas coupé sur le cou-de-pied jedan za drugim sa pomeranjem (skokovi); 6. Rond de jambe en l'air sauté sa pomeranjem po dijagonali; 7. Dve do tri varijacije ili delovi varijacija i kode iz poznatog klasičnog repertoara po izboru pedagoga: Čajkovski - "Labudovo jezero" - varijacija belog i crnog labuda - II i III čin; Čajkovski - "Uspavana lepotica" - varijacija Aurore iz II i III čina; "Vila jorgovana" iz prologa; Adam - "Žizela" - varijacija Žizele iz I i II čina; Glazunov - "Rajmonda" - sve tri varijacije iz I i II čina; Čajkovski - "Krcko Oraščić" - varijacije Pasdedeux; Minkus - "Don Kihot" - varijacije "Kitri" iz I i III čina; varijacija Mercedes iz I čina; varijacije iz Kihotovog sna - II čin; Adam - "Korsar" - veliki Pas de deux i drugi baleti).

Igrač savremene igre

Pod (1. Contract-release, twist and bounce; 2. Hip thrust; 3. Okreti na kolenima; 4. Kombinacija pređenih elemenata sa promenom pravca).

Sredina (1. Demi i grand plié sa zadržkom i naglim spuštanjem; 2. Battement tendu u kombinaciji sa grand plié i deep lunge; 3. Body swing sa promenom pravca; 4. Grand rond de jambe sa contract-release, colaps i spiralnim spuštanjem na pod; 5. Sautés sa padom i dizanjem).

Kretanje u prostoru (1. Triplets u stranu sa grand jeté i padom; 2. Skokovi sa okretom i promenom pravca; 3. Renversé sa padom; 4. Okreti u velikim pozama sa radom korpusa; 5. Grand rond de jambe sa radom korpusa; 6. Grand jeté sa kontrakcijom i spuštanjem na pod).

Igrač narodne igre

Uticaj migracije stanovništva kroz primere, tehniku i stil igre pokazati na sledećim primerima: Igre središnje Srbije: Kukunješte, Obrenovčanka, Moravac, Čačak; Igre zapadne Srbije: Čarlama, Prekid kolo, Mala bašta, Jovančica; Vranjanske igre: Vranjanka, Teško oro, Pembe, Duj, duj; Vlačke igre: Vlajnja, kobiljana, Ungureana, Stnga, Min cta, Batrna; Vojvođanske igre: Ja sam Jovicu, Logovac, Keleruj, Zurka, Bunjevačko, Cigančica, Čardaš, De doj, Invertita; Igre i pesme sa Golije i Arhaične igre.

Obrazovanje iz oblasti likovnih umetnosti i dizajna

Učenik koji je završio obrazovni profil **likovni tehničar** polaže umetnički nastavni predmet pisanjem elaborata, izradom rada i usmenom odbranom rada za odabranu temu i izvučeni zadatak pred komisijom iz jednog od umetničkih predmeta:

- Crtanje - provera ovladanosti crtačkim tehnikama i materijalima.
- Slikanje - provera ovladanosti slikarskim tehnikama, postupcima i materijalima.
- Vajanje - provera razvijenosti likovno-estetske kulture i sposobnosti likovnog izražavanja postupnim radom na plastičnom trodimenzionalnom oblikovanju osnovnih formi.
- Grafika - provera funkcionalnih znanja iz istorije i tehnologije grafičkih tehnika i osposobljenosti za pripremu i štampanje grafičkog lista u tehnikama visoke, duboke i ravne štampe.
- Osnove tehnologije i konzervacije - provera ovladanosti tehnološkim postupcima, tehnikama i materijalima koji se primenjuju u crtanju, slikanju i primenjenom slikarstvu i provera poznavanja metoda restauracije i konzervacije umetničkog dela.
- Tehnike zidnog slikarstva - provera ovladanosti tehnikama zidnog slikarstva, veštinama i njihovim likovnim i tehnološkim karakteristikama.
- Višemedijska umetnost - provera funkcionalnih i praktičnih znanja o savremenim umetničkim praksama, materijalima i medijima.

Učenik koji je završio obrazovne profile **tehničara dizajna (ambalaže, grafike, enterijera i tekstila)** polaže umetnički nastavni predmet pisanjem elaborata, izradom rada i usmenom odbranom rada za odabranu temu i izvučeni zadatak pred komisijom iz jednog od umetničkih predmeta u zavisnosti od obrazovnog profila:

Tehničar dizajna ambalaže

- Modelovanje - provera razvijenosti likovno estetske kulture i postupnog rada na plastičnom trodimenzionalnom modelovanju osnovnih formi.
- Oblikovanje ambalaže - provera osposobljenosti za samostalno dizajniranje ambalaže svih namena.

Tehničar dizajna grafike

- Oblikovanje grafike - provera osposobljenosti za samostalno dizajniranje grafičkih rešenja različitih namena.

- Plakat - provera osposobljenosti za samostalno dizajniranje i izradu plakata.
- Grafika knjige - provera funkcionalnog znanja o oblikovanju knjiga različitih oblasti.

Tehničar dizajna enterijera i industrijskih proizvoda

- Projektovanje - provera osposobljenosti za izradu idejnih i izvođačkih projekata.
- Oblikovanje - provera uvođenja u funkcionalno, racionalno i estetsko oblikovanje industrijskih proizvoda i objekata mikrourbanističke arhitekture.
- Radioničarski rad - provera osposobljenosti za samostalnu izradu makete, modela i prototipova.

Tehničar dizajna tekstila

- Oblikovanje tekstila - provera osposobljenosti za samostalno dizajniranje tekstila različitih namena.
- Oblikovanje odevanja - provera osposobljenosti za samostalno dizajniranje odevnih predmeta i kostima različitih namena.
- Tkanje - provera osposobljenosti za samostalno dizajniranje i izradu tkanina različitih namena i funkcionalnog znanja o prepletajima tkanina.
- Štampa tekstila - provera osposobljenosti za samostalno dizajniranje i štampu tekstila različitih namena.

Učenik koji je završio obrazovanje iz oblasti **likovnih umetnosti i dizajna** (obrazovni profili: *graver umetničkih predmeta, aranžer, grnčar, drvorezbar, juvelir umetničkih predmeta, klesar, firmopisac kaligraf, stilski krojač, konzervator kulturnih dobara, konzervator kulturnih dobara - pozlatar i preparator zidnog i štafelajnog slikarstva*) polaže umetnički nastavni predmet (predmet praktičan rad) pisanjem elaborata, izradom rada i usmenom odbranom rada za odabranu temu i izvučeni zadatak pred komisijom i to u zavisnosti od obrazovnog profila:

- Graver umetničkih predmeta - provera stečenih funkcionalnih znanja i veština o grafičkim i graverskim tehnikama.
- Aranžer - provera stečenih funkcionalnih znanja i veština za aranžiranje enterijera i eksterijera.
- Grnčar - provera stečenih funkcionalnih znanja i veština za izradu umetničke grnčarije.
- Drvorezbar - provera stečenih funkcionalnih znanja i veština za oblikovanje i dekoraciju umetničkih, upotrebnih i dekorativnih predmeta od drveta.
- Juvelir umetničkih predmeta - provera stečenih funkcionalnih znanja i veština kreiranja i izrade nakita i umetničkih predmeta od plemenitih materijala.
- Klesar - provera stečenih funkcionalnih znanja i veština za oblikovanje umetničkih i dekorativnih predmeta od kamena.
- Firmopisac kaligraf - provera stečenih funkcionalnih znanja i veština za kreiranje i realizaciju grafičkih rešenja tradicionalnim i savremenim medijima i tehnikama.
- Stilski krojač - provera stečenih funkcionalnih znanja i veština za ručno i mašinsko šivenje i dekorisanje odevnih predmeta.

- Livac umetničkih predmeta - provera stečenih funkcionalnih znanja neophodnih za modelovanje i livenje umetničkih predmeta.
- Konzervator kulturnih dobara (preparator zidnog i štafelajnog slikarstva) - provera stečenih funkcionalnih znanja o konzervaciji i restauraciji muzejskih eksponata i arhivske građe.
- Konzervator kulturnih dobara (pozlatar) - provera stečenih funkcionalnih znanja za samostalno izvođenje pozlate na različitim površinama.

Učenik koji je završio umetničko obrazovanje iz oblasti *likovnih umetnosti i dizajna* bira predmet tj. temu i izvlači zadatak najkasnije do početka drugog polugodišta školske godine u kojoj započinje četvrti razred srednjeg umetničkog obrazovanja iz spiska tema i zadataka koje će Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja objaviti do početka te školske godine. Temu i zadatak učenik bira u jednom danu.

Način polaganja umetničke mature

Učenik polaže ispit iz opšteobrazovnih nastavnih predmeta na isti način kao i učenik opšteg srednjeg obrazovanja.

Umetnička matura polaže se, na celoj teritoriji Republike Srbije, u isto vreme i plan polaganja je utvrđen je školskim kalendarom za srednje škole. Plan polaganja umetničke mature podrazumeva dva redovna ispitna roka: junski i avgustovski. Učenici koji ne polože umetničku maturu u redovnom roku polažu u sledećem ispitnom roku u skladu sa propisanim kalendarom.

Svaki učenik je u obavezi da u kalendarom propisanom roku podnese prijavu školi za polaganje umetničke mature. Prijava sadrži spisak nastavnih predmeta iz obaveznog dela umetničke mature i, ukoliko učenik želi da polaže izborni deo umetničke mature, spisak nastavnog/-ih predmeta izbornog dela umetničke mature.

Učenik ima pravo da odustane od izbornog dela umetničke mature u roku koji je propisan kalendarom.

Učenik je položio umetničku maturu kada položi sve ispite iz obaveznog dela.

Nakon položenih svih ispita učeniku se izdaje javna isprava o položenoj umetničkoj maturi koja sadrži: nazive nastavnih predmeta iz obaveznog kao i izbornog dela, ocene i ostvareni procenat/broj poena za svaki nastavni predmet i procenat rešenosti zadataka za svaki nivo standarda.

Učenik sa položenom umetničkom maturom može da se upiše na visokoškolsku ustanovu pod uslovima koje ta ustanova propisuje, odnosno u skladu sa zakonom.

Do donošenja standarda kvalifikacija umetnički nastavni predmeti polagaće se po sadržajima nastavnog programa navedenog u ovom pravilniku.